

אבולוציה ואסלאם: גישות של תלמידים

עבודת גמר לשם קבלת תואר מוסמך M.A.

כתבה: נגימה קעדאן

בהדרכת: ד"ר שרה שורץ

אין סתירה בין האבולוציה של דרווין לבין הקוראן, כך טענו הוגים ערבים מוסלמים בסוף המאה ה-19 ובתחילת המאה ה-20, ובהם: ג'מאל אל דין אלאפעיאני (1838-1897) Al-Afghani, תאולוג, עיתונאי ותועמלן פוליטי במצרים ומחמד רשיד רידא (1825-1935) Rida, מייסד כתב העת המצרי "אל מנאר" al-Manar. לעומתם, בכירי ההוגים הערבים בני זמננו יוצאים במתקפה חריפה על דרווין ומתארים אותו כזייפן וכזבן. את תורת האבולוציה הם מתארים לא כתורה מדעית, אלא כביטוי של הפרעה מערבית שנגרמה עקב עריצות הכנסייה במאה ה-19 ותו לא. חמיד, במאמרו על אודות הבריאתנות האסלאמית (Hamed 2008) מציין כי כמו שאין אסלאם מונוליטי כך גם אין עמדה אחת רשמית מוסלמית כלפי האבולוציה. מגוון העמדות של הוגי הדעות והסופרים המוסלמים רחב ותלוי מאוד בהווה הפוליטית-תרבותית של המקום שבו הם פועלים.

העבודה שלי בחנה, בעזרת שאלונים ועל סמך תיעוד שיעורי האבולוציה, את מעמדה של תאוריית האבולוציה בקרב בני נוער מוסלמים בישראל. מעמדה של התאוריה נבחן על ידי בדיקת מידת ההבנה של התאוריה והנכונות לקבל אותה כתאוריה מדעית. נבחנה גם השאלה של השפעת החשיפה של בני נוער מוסלמים לאבולוציה במסגרת הקורס הקדם אקדמי "אשנב לאקדמיה" באוניברסיטה הפתוחה, בהשוואה לאלה שלא נחשפו לתאוריה ובהשוואה לבני נוער יהודים, כאלה שלמדו אבולוציה באשנב לאקדמיה וכאלו שלא למדו.

בקרב התלמידים שלמדו אבולוציה באשנב לאקדמיה נמצא פער בהבנת האבולוציה ובקבלתה בין התלמידים המוסלמים לעומת התלמידים היהודים - ממוצע ההבנה והקבלה של התלמידים היהודים היה גבוה יותר באופן מובהק (אוכלוסיית הנבדקים היהודים לא כללה תלמידים חרדים). ממוצע ההבנה או הקבלה של האבולוציה היה נמוך יותר בקרב התלמידים אשר הגדירו את עצמם כדתיים, הן בקרב המוסלמים והן בקרב היהודים.

בנוסף, נערכה השוואה של היחס של התלמידים המוסלמים הערבים בישראל למוסלמים בחו"ל, באמצעות הספרות הקיימת. מעט מאוד ידוע על האופן שבו תלמידים מוסלמים מתמודדים עם נושא האבולוציה, שכן קבלת תורת האבולוציה והבנתה לא נחקרה מחקר נרחב בקרב המוסלמים כפי שנעשה בקרב הנוצרים באירופה ובארצות הברית. הממצאים הראשוניים והמעטים מלמדים על התנגדות גדולה לאבולוציה. מצאתי כי התלמידים המוסלמים הערבים בישראל, וביחוד אלה שנחשפו לאבולוציה, גילו הבנה וקבלה גדולות יותר של תאוריה זו בהשוואה לערבים מוסלמים במדינות ערביות כגון מצרים ולבנון.